

KSR 6. Rezerwy, bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, zobowiązania warunkowe

Tworzenie rezerw i rozliczeń międzyokresowych biernych jest warunkiem odzwierciedlenia wiernego i rzetelnego obrazu jednostki w sprawozdaniu finansowym. Właściwe ich utworzenie przysparza jednak wielu problemów, dlatego stosowanie przepisów ustawy o rachunkowości w tym zakresie objaśnia KSR 6.

Tworzenie i prezentowanie rezerw i rozliczeń międzyokresowych biernych (tzw. rezerw na koszty) wynika z zasady ostrożności. Jednostki mają obowiązek ujmowania rezerw w księgach rachunkowych i wykazywania w sprawozdaniu finansowym. Tworząc rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne (RMB), należy wziąć także pod uwagę zasadę istotności.

Zgodnie z zasadą istotności można nie tworzyć rezerw, jeżeli ich kwota nie jest istotna bądź ponoszone z okresu na okres koszty kształtują się w podobnej wysokości i nie zniekształcą obrazu sytuacji jednostki. Takie uproszczenie przewiduje też od 2019 r. ustawa o rachunkowości dla małych i mikrojednostek niebędących spółkami kapitałowymi i tzw. spółkami do nich podobnymi.

Tworzenie rezerw jest procesem trudnym i wymagającym fachowej wiedzy oraz dokonania wielu założeń. Dlatego opracowany został Krajowy Standard Rachunkowości nr 6 „Rezerwy, bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, zobowiązania warunkowe” (Dz. Urz. Min. Fin z 2014 r. poz. 12), którego celem jest określenie jednolitych zasad ujmowania w księgach rachunkowych rezerw, biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów oraz zobowiązań warunkowych, jak też ich wyceny oraz kryteriów prezentacji i ujawniania w sprawozdaniu finansowym. Jak podkreślono w standardzie, ujawnione informacje o rezerwach, biernych rozliczeniach międzyokresowych kosztów i zobowiązaniach warunkowych umożliwiają użytkownikom sprawozdań finansowych właściwe zrozumienie ich charakteru, terminów, kwot i ich zmian oraz prawidłowe ustalenie kwot zobowiązań, w tym rezerw, wymagających wypływu aktywów, przez co przyczyniają się do rzetelnego i wiarygodnego odwzorowania sytuacji majątkowej, finansowej i wyniku finansowego jednostki sprawozdawczej.

Nadmienić należy, iż standard KSR 6 stosuje się do rezerw, które zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 35d ust. 1 ustawy tworzone są na:

- a) pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania, których kwotę można wiarygodnie oszacować, a w szczególności na straty z transakcji gospodarczych w toku, w tym z tytułu udzielonych gwarancji, poręczeń oraz skutków toczącego się postępowania sądowego,
- b) przyszłe zobowiązania spowodowane restrukturyzacją, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów jednostka jest zobowiązana do jej przeprowadzenia lub zawarto w tej sprawie wiążące umowy, a plany restrukturyzacji pozwalają w sposób wiarygodny oszacować wartość tych przyszłych zobowiązań.

A także do biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów, które zgodnie z postanowieniami art. 39 ust. 2 pkt 2 ustawy wynikają w szczególności z obowiązku wykonania, związanych z bieżącą działalnością, przyszłych świadczeń na rzecz pracowników, w tym świadczeń emerytalnych, a także wobec nieznanymi osobami, których kwotę można oszacować wiarygodnie, mimo że data powstania zobowiązania nie jest jeszcze znana, w tym z tytułu napraw gwarancyjnych i rękojmi za sprzedane produkty długotrwałego użytku.

■ WAŻNE

KSR 6 ma zastosowanie także do zobowiązań warunkowych, które są rezultatem zdarzeń przeszłych i mogą spowodować powstanie zobowiązania np. z tytułu udzielonej gwarancji, poręczenia, indosowania weksla, toczącego się postępowania sądowego, podpisania umowy przewłaszczenia składników aktywów.

Zagadnienia dotyczące tworzenia rezerw, rmb i zobowiązań standardu uregulowane w polskich przepisach są zgodnie w podstawowym zakresie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości (MSR) 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” i z MSR 19 „Świadczenia pracownicze”. Są jednak rozbieżności i dotyczą m.in.:

- a) odmiennego traktowania rezerw na przyszłe świadczenia na rzecz pracowników, w tym świadczeń emerytalnych oraz rezerw tworzonych z tytułu napraw gwarancyjnych i rękojmi za sprzedane produkty długotrwałego użytku; standard traktuje takie rezerwy na etapie ich ujmowania w ewidencji księgowej jako bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, natomiast MSR 19 i MSR 37 zalicza je do kategorii rezerw;
- b) ujęcia w ewidencji księgowej rezerw; zgodnie z MSR 37 przy tworzeniu niektórych rezerw obciążane są koszty działalności operacyjnej, natomiast zgodnie z KSR 6 rezerwy (a nie rmb) tworzone są w pozostałe koszty ope-